

Magnus Kempe,
Kairos Future

FAR

Revision 2030

– framtidsscenarier för branschen

Innehåll

- 3 Förord
- 4 Sammanfattning
- 5 Bakgrund
  - 5 Game changers
  - 7 Syftet med rapporten
- 8 Basscenariot – den troliga utvecklingen
  - 9 Basscenario samhälle
  - 10 Basscenario erbjudande
  - 11 Basscenario regelverk och kontroll
  - 12 Basscenario kompetens och organisation
- 13 Fem scenarier 2030 och framåt
  - 15 Revision närmar sig realtid 2030
  - 16 Omättlig efterfrågan 2030
  - 17 Myndigheterna i förarsätet 2030
  - 18 Compliance tar överhanden 2030
  - 19 AI-team i revisionsteam
- 21 Nästa steg
- 22 Bilaga 1 – metod
- 23 Bilaga 2 – frågeställningar och hypoteser
  - 26 Hypoteser
  - 30 Attraktiviteten för revision
  - 30 Egenskaper hos framtida revisorer

FAR – branschorganisation och ledande inom ekonomiutbildningar i Sverige

FAR är en branschorganisation inom revision, redovisning och rådgivning och är ett av Sveriges största privata utbildningsföretag inom ekonomiområdet med cirka 400 årliga utbildningstillfällen. FAR har även den ledande tjänsten för digital tillgång till regler och handledning inom ekonomiområdet, FAR Online.

FAR har cirka 5 000 medlemmar och drygt 900 anslutna medlemsföretag som sysselsätter runt 16 000 personer. FAR:s medlemmar är revisorer, redovisningskonsulter, lönekonsulter och skatterådgivare samt små, medelstora och stora företag inom revision, redovisning och rådgivning.

FAR auktoriserar redovisningskonsulter, lönekonsulter och skatterådgivare och utövar kvalitetskontroll över dessa. Revisorer auktoriseras av Revisorsinspektionen, som också utövar myndighetstillsyn.

FAR:S VISION ÄR att göra nytta för näringsliv och samhälle och uppdraget från medlemmarna är att klargöra god yrkessed, paketera och förmedla kunskap samt att driva opinionsbildning.

Revision 2030 – framtidsscenarier för branschen

Projektledning/författare:

Magnus Kempe, Kairos Future

Beställare: FAR

Formgivning: Oh My

Copyright: FAR, Kairos Future

Förord

”FAR har under lång tid arbetat med framtidsfrågorna för branschen och det känns därför naturligt och värdefullt att fortsätta det arbetet i vår föränderliga samtid.”

FRAMTIDEN KÄNNS FÖR många mer osäker och oroande, men också mer angelägen, än på många år. FAR har under lång tid arbetat med framtidsfrågorna för branschen och det känns därför naturligt och värdefullt att fortsätta det arbetet i vår föränderliga samtid.

NÄR FAR:S SENASTE framtidsstudie presenterades 2022 skedde det samtidigt som det kanske största tekniksiftet på decennier, lanseringen av kraftfull generativ AI. Det blev också ett naturligt avstamp för den studie som ligger till grund för denna rapport. Under drygt ett års tid har FAR arbetat vidare med framtidsfrågorna och gjort en närmare analys av revisionens framtid, även om många av frågorna och scenarierna är generella och relevanta för branschen i stort.

I DENNA STUDIE har fokus varit på att utveckla alternativa scenarier för framtiden och skapa ett genomarbetat underlag till fortsatt diskussion bland medlemmar och i branschen. Underlaget har blivit en katalysator för det fortsatta arbetet inom FAR och fungerar som stöd gällande prioriteringen av vilka frågor vi ska arbeta med. Vi behöver ta ställning till vilka frågor vi ska driva och vad vi vill uppnå samt även förbereda oss på det som vi inte kan påverka. Samtidigt måste vi vara flexibla; utvecklingen går snabbare och snabbare och långsiktiga perspektiv måste hela tiden revideras.

VI PÅ FAR hoppas att rapporten ska bidra till fortsatt dialog och ser fram emot att tillsammans utveckla branschen, framgångsrika företag och ett välmående samhälle. /

Karin Aelman, generalsekreterare och vd, FAR
Stockholm i mars 2025

Sammanfattning

FAR:S FRAMTIDSSTUDIER ÄR ett sätt att samla och sprida kunskap om framtiden. Studierna används också som underlag på byråer och inom FAR för att proaktivt arbeta med att utveckla branschen, exempelvis med att bibehålla och utveckla värdeskapandet och attraktionskraften i branschen. Den studie som ligger till grund för den här rapporten genomfördes under perioden september 2023 till februari 2025.

VILKA FÖRÄNDRINGAR SOM blir mest avgörande är svårt att förutse. Däremot är det möjligt att ge en förhållandevis tydlig bild av ett antal utvecklingslinjer som är mycket sannolika. Revision 2030 ger en bild av omvärlden i dag och en samlad bild av den sannolika utvecklingen i ett basscenario.

BASSCENARIOT BESKRIVER samhällsutvecklingen och branschens förändringar uppdelade i erbjudande, regelverk och kompetens. Några exempel från basscenarioet är Geopolitisk maktförskjutning, Osäkrare människor söker mening & relationer, Mer inflytelserikt EU-regelverk och Mer internationella team.

OSÄKERHETERNA ÄR KANSKE samtidigt det som präglar samtiden allra tydligast. För att fånga in vart samhället och branschen är på väg har arbetet landat i ytterligare fem centrala scenarier. De fem scenarierna är:

1. Revision närmar sig realtid 2030
2. Omätlig efterfrågan 2030
3. Myndigheterna i förarsätet 2030
4. Compliance tar överhanden 2030
5. AI-team i revisionsteamet 2030

VART OCH ETT av scenarierna kan utvecklas i en mer eller mindre önskvärd utsträckning för branschen. Det är därför viktigt att förstå och anpassa sig efter scenarierna, men även påverka utvecklingen i önskvärd riktning i den mån det är möjligt. I FAR:s framtidsstudie från 2022 nämnde IFAC:s dåvarande vd Kevin Dancey (2019-2023) det betydande inflytande Norden historiskt har haft på branschen internationellt. /

Bakgrund

OMVÄRLDEN ÄR MER föränderlig och komplex än kanske någonsin tidigare. 2020 och 2021 präglades av pandemin, 2022 invaderade Ryssland Ukraina och 2023 kom terrorattacken på Israel och det efterföljande kriget i regionen. 2023 blev också året då Chat GPT och olika AI-tjänster för bilder och video fick sitt genombrott. De senaste tjugo åren har stora tech-företag blivit alltmer dominerande på börsen och allt viktigare för samhället. Sedan pandemin har denna utveckling varit än mer påtaglig.

FAR:S SENASTE FRAMTIDSSTUDIE publicerades ungefär samtidigt som Open AI lanserade Chat GPT 3.5, vilket illustrerar hur föränderlig samtiden är. Då hade även EY långt gångna planer på att dela upp verksamheten mellan revision och rådgivning. Den senaste tiden har det i stället varit Private Equitys intåg i branschen som varit ett stort diskussionsämne.

DIGITALISERING INKLUSIVE automatisering, hållbarhet och kompetensförsörjning har under lång tid varit stora frågor för branschen. Nu finns det anledning att tro att dessa frågor blir än mer aktuella. Revisionen har fram till i dag automatiserats i en mindre utsträckning än redovisningen. Mycket talar för att revisionen står inför mer genomgripande förändringar än tidigare.

DET FINNS DÄRFÖR behov hos FAR:s medlemmar att förstå dessa förändringar och specifikt revisionens framtida roll bättre.

Game changers – allt fortsätter inte i samma riktning

När vi försöker skapa en analys av framtiden tittar vi vanligtvis på trender. Samtiden präglas samtidigt i hög utsträckning av händelser och utvecklingslinjer som följer andra mönster. En del förändringar går i vågor, medan andra går i cykler. Ibland finns det dessutom så kallade punkterade jämviktsstillstånd, större regleringar eller konflikter. Rysslands invasion av Ukraina, 11 september, finanskrisen 2008-2009 och pandemin är exempel på händelser som haft en disruptiv effekt och snarast punkterat ett jämviktsstillstånd. En del skulle hävda att lanseringen av Chat GPT också var en sådan händelse, liksom USA:s president Donald Trumps första och andra mandatperiod.

Game changers

FAR:S SENASTE FRAMTIDSSTUDIE 2022 lyfte fram ett antal game changers varav de flesta relativt branschnära. Även om andra oväntade händelser visar sig mer avgörande är det ett sätt att uppmärksamma branschen på att förändringarna inte nödvändigtvis är succesiva och förutsägbara.

/ Chat GPT och generativ AI för bild, text och video

Generativ AI är på väg att möjliggöra helt nya arbetssätt och ersätta gamla. Förutom att automatisera har generativ AI visat sig kunna ersätta mänskligt arbete och mänsklig interaktion inom områden som tidigare betraktades som mänskliga domäner. Algoritmer kan nu skriva text, göra bilder, skapa musik, lösa komplexa problem, och även skapa relationer till människor. De främsta musikskaparna, de främsta matematikerna och de klokaste beslutsfattarna i givna kontexter kan inom ett par år vara AI. En sorglig utveckling skulle vara om många människor börjar se AI-assistenten som sin bästa vän.

/ Nya arbetssätt, hybridarbete

Pandemin har gjort arbete än mer delbart och avståndsberoende. Definitionen av kollega och arbetsplats håller därför på att omformas. Även om det för stunden tycks vara fler företag som vill se personalen mer på en gemensam fysisk arbetsplats har distansarbete en allt viktigare plats i framtidens arbetsliv. Hur det kommer att fungera vet vi inte än.

/ Automatiserad hantering av kvitton och fakturor

Alltmer redovisningsdata standardiseras och genereras automatiskt. Kravet på arkivering av papperskvitton och fakturor har försvunnit och e-fakturering och delning av bokföringsdata och annan rapportering blir mer omfattande. Inom EU blir det lagkrav på e-fakturering mellan länder inom ett par år och flertalet länder väntas införa liknande lagstiftning för nationella transaktioner.

/ Cyberhot och datarisker

Cyberhot och datarisker ökar för varje år, liksom så kallad hybridkrigsföring där främmande makt med små medel kan skapa stor osäkerhet och stora kostnader, skaffa sig konkurrensfördelar och infiltrera med mera. Det uppstår dels ett behov av att revidera företagets cybersäkerhetsarbete, dels större risker i hanteringen av företagets data.

/ ESG, hållbarhetsredovisning och revision

Regelverk inom miljö, social hållbarhet, governance, etik med mera ökar stadigt, inte minst från EU. Regelverken skapar nya förutsättningar för företag och deras intressenter. Revision och närliggande rådgivningstjänster på området växer kraftigt.

”Generativ AI är på väg att möjliggöra helt nya arbetssätt och ersätta gamla. Förutom att automatisera har generativ AI visat sig kunna ersätta mänskligt arbete och mänsklig interaktion inom områden som tidigare betraktades som mänskliga domäner.”

/ Nya investerare och strukturomvandling i branschen

Intresset för branschen som investeringsmöjlighet skakar om, där den genomförda investeringen i Grant Thornton i USA är den mest omtalade hittills. Regulatorerna är inte positiva, utan ser främst risker när riskkapitalister kommer in som ägare. Investeringar och uppköp av mindre byråer och skapandet av nätverksbyråer påverkar branschen redan i dag.

/ Realtidsrapportering till myndigheter

Rapporteringen till myndigheter blir i snabb takt alltmer omfattande: Spårbarhet, hållbarhet, betalningar, fakturor, kvitton, ägare, kunder, arbetsgivaravgifter och så vidare. Listan blir bara längre och längre, kraven på detaljrikedom och snabbhet i rapporteringen ökar för varje år.

/ Produktpass med transparens i leverantörskedjor

Utöver befintlig och kommande lagstiftning kring spårbarhet finns ett lagförslag om digitala produktpass. Det innebär att alla produkter (inledningsvis textilier, batterier och möbler) ska ha en digital tvilling med uppgifter som följer med i leveranskedjan och som sparas i ett centralt register i EU. Det är den största informationsmängden som skapats hittills för EU och får sannolikt påverka på många sätt.

/ Revision för LCE, Less Complex Entities

Det finns ett regelverk på plats anpassat för förenklad revision av mindre företag, Less Complex Entities, LCE. I vilken utsträckning standarden kommer införas är inte klarlagt.

Syftet med rapporten

Syftet med studien och rapporten är att arbeta fram ett antal utvecklingslinjer och framtidsbilder för hur revisionen kan se ut 2030.

TANKEN ÄR ATT bidra till ökad förståelse för revisionens roll i dag och i framtiden och skapa ett relevant och framåtblickande underlag till diskussion och reflektion i branschen. Förhoppningen är också att rapporten ska utgöra ett stöd när det gäller att forma en attraktiv roll för revisionen 2030 och framåt. /

”Intresset för branschen som investeringsmöjlighet skakar om, där den genomförda investeringen i Grant Thornton i USA är den mest omtalade hittills.”

Basscenariot

– den troliga utvecklingen

I EN ANALYS av framtiden är det centralt att skilja på tre olika framtids-perspektiv, den möjliga, den troliga och den önskvärda framtiden. Den möjliga framtiden är omfattande – mycket kan hända. Det går emellertid inte att planera för alla möjliga framtider. Utmaningen är därför att identifiera den troliga utvecklingen, det vill säga den som är mest sannolik för framtiden. Basscenariot är den troliga framtiden. Ambitionen är att vara rimligt objektiv och undvika att bara se det som är önskvärt.

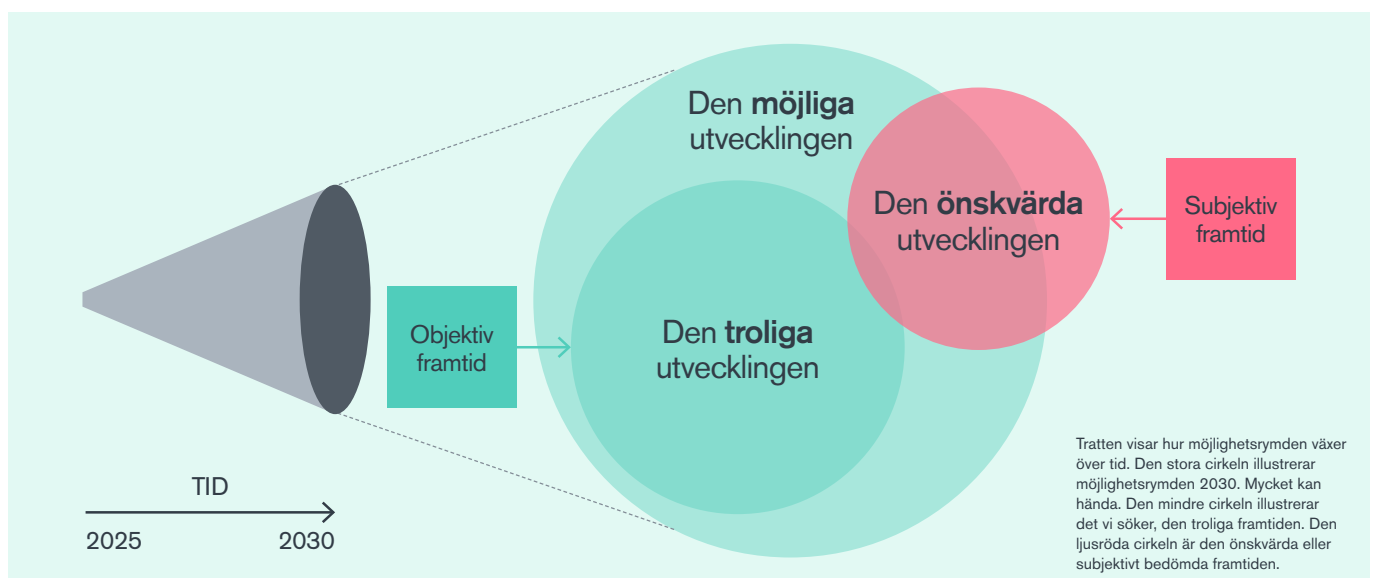
FIGUREN NEDAN ILLUSTRERAR hur vi rör oss i tid mot 2030.

Utvecklingen är som en tratt där möjligheter och osäkerheter ökar över tid. Vid varje tidpunkt finns en möjlig utveckling, och den troliga utvecklingen är en begränsad mängd av den möjliga framtiden.

De utvecklingslinjer som studien prioriterat och bedömt som rimligt sannolika är de som beskrivs i detta avsnitt.

BASSCENARIOT BESKRIVS FÖRST för samhället och därefter för branschens:

- / Erbjudande
- / Regelverk och kontroll
- / Kompetens och organisation

Basscenario samhälle

/ Geopolitisk maktförskjutning

Det finns en pågående maktförskjutning där främst Kina men även Indien väntas få större inflytande medan EU får mindre inflytande. Det gäller inte minst säkerhetspolitik och ekonomi. Italiens före premiärminister, Mario Draghi, presenterade under hösten 2024 ett uppdrag från EU som publicerades med titeln "The future of European competitiveness". Huvudslutsatsen var att EU under lång tid haft en sjunkande konkurrenskraft och om inte drastiska åtgärder genomförs väntas detta fortsätta.

/ Mer utmanande klimat- och miljöproblem

Klimatförändringar, biologisk mångfald och extremväder är ofta nämnda hot mot samhället. När World Economic Forum 2024 rankar globala risker på två års sikt är det olika sfärer som ligger i topp. I ett tioårsperspektiv dominerar miljöfrågorna stort. Extreme Weather Events, Critical change to Earth systems, Biodiversity loss and ecosystem collapse, rankas som de tre största globala riskerna. En risk är också att förändringarna har exponentiella faser. Det är inte säkert att allt utvecklas i samma takt över tid.

”Klimatförändringar, biologisk mångfald och extremväder är ofta nämnda hot mot samhället. När World Economic Forum 2024 rankar globala risker på två års sikt är det olika sfärer som ligger i topp.”

/ Växande geopolitiska och andra politiska konflikter, inklusive krig

Det är lite oklart varför World Economic Forum sätter denna risk utanför listan med globala risker. Det finns ett flertal mellanstatliga konflikter som ser ut att förvärras och hybridkrigsföring har blivit ett normaltillstånd. Växande försvarsindustriell mobilisering sker i ett flertal länder, inte minst i Europa. Även nationell polarisering kan bidra till växande konflikter inom och mellan länder.

/ Osäkrare människor söker mening och relationer

Osäkerhet hos människor skapar i sig utmaningar. Det vill säga, när fler oväntade förändringar i omvärlden sker och det egna livet upplevs otryggt mår människor psykiskt sämre. Växande ohälsa är ett globalt problem. Människor träffas dessutom generellt mindre och de får därmed svagare relationer till andra människor, vilket ytterligare förstärker otryggheten.

/ Högt tempo för tekniska landvinningar och möjligheter

AI kan potentiellt innebära stora förbättringar för människor och företag. AI beskrivs ofta som ett hot, men det finns naturligtvis också stora vinster med den nya tekniken. Hållbarhet och hälsa är två områden. En snabbare medicinsk utveckling stödd av AI och exempelvis de nya läkemedlen mot fetma och diabetes kan få stora positiva effekter för individer och samhälle.

Basscenario erbjudande

/ Ökat fokus på realtid

Teknikutvecklingen och ökade krav på riskminimering och kontroll gör att ambitionen att säkerställa företagets ställning, värde, risker med mera alltmer närmar sig realtid. Samtidigt minskar årsredovisningens roll. Utvecklingen kan dessutom förstärkas av digital inlämning av årsredovisning i strukturerade dataformat som XBRL. Strukturerade dataformat minskar intresset för mänsklig läsning av årsredovisningen och ökar fokus på löpande automatiserad analys. Systemstöden blir också mer avancerade där regelverk som K2/K3/IFRS/ISA byggs in i systemstödet. Revisionen fokuserar därmed mer på att säkerställa systemen.

/ Fler områden omfattas av revision

Revision som tjänst blir allt bredare. Fler områden och aspekter omfattas av revision. Hållbarhet, IT, AI (kontroll av deep-fake, AI-användning), cybersäkerhet och governance är några exempel. Även kompletterande tjänster under året, som yttranden av olika slag, blir vanligare.

/ Robotisering av bokföring, administration, analys

Mer och mer data digitaliseras och såväl strukturerad som ostrukturerad data ökar. Bokföringssystemen blir alltmer avancerade och stödjer automatiserade processer för tjänster som redovisning, betalningar, fakturering och rapportering.

/ Mer avvikelserrevision och totalurval snarare än stickprov

Revisionen rör sig bort från kvalificerade urval och stickprov och baseras i allt högre utsträckning på totalurval av olika informationsmängder. Avvikelser från jämförelsedata och urval baserade på maskininlärning blir vanligare.

/ Ökade krav på revisorn från olika intressenter

Revisorer och revisionsbyråer får allt högre krav på sig från kreditgivare, investerare, offentliga aktörer, nätverksbyråernas egna krav och myndigheter med flera. Det blir minskad tolerans för fel/avvikelser från intressenterna och även fler rapporterade brister i granskningen.

/ Begränsningar av revisorn och revisionsbyråerna

Det finns åtminstone för stunden en riktning mot att begränsa revisorns och revisionsbyråns erbjudanden av tilläggstjänster till revisionskunder; exempelvis inom rådgivning, skatt och redovisning. Även frågan om olika externa ägare i revisionsbyråer har hamnat i fokus.

”Bokföringssystemen blir alltmer avancerade och stödjer automatiserade processer för tjänster som redovisning, betalningar, fakturering och rapportering.”

Basscenario regelverk och kontroll

/ Ökad osäkerhet bidrar till ökad kontroll

Ökad osäkerhet i samhället bidrar till ett ökat fokus på kontroll. Tillit till andra människor har varit ett svenskt ideal och verklighet. Nu minskar tilliten och Sverige blir mer som övriga världen. I stället stärks fokus på exempelvis compliance, striktare regelverk och mer datainsamling på olika nivåer av EU och nationellt. Även individer och produkter, exempelvis fordon, samlar in och övervakar sig själva och sin omgivning.

/ Regelverken ökar

Regelverksbördan ökar för företagen. Jämfört med tidigare innebär nya regelverk ofta krav på företagen att genomföra förändringar i ökad takt, mer omfattande förändringar och mindre genomarbetade förändringar. Inte minst gäller det regelverk från EU, även om EU kommunicerat en ambition om att minska regelbördan för företag.

/ Mer rapportering

Rapporteringen, främst till myndigheter, ökar. Rapporteringen blir mer detaljerad, fler områden omfattas och rapporteringen sker närmare realtid. Huvudbok, fakturor, kvitton, arbetsgivaravgifter, order, ägare, bokföring, skatterådgivning, spårbarhet – alltmer rapporteras i olika länder och till olika myndigheter.

/ Ökat fokus på brott

Ökat fokus på brottsbekämpning och -prevention, inte minst i Sverige, med fokus på gängkriminalitet. Andra områden är penningtvätt, välfärdsbrott, internationell brottslighet, fel som är resultatet av digitaliseringens möjligheter och utmaningar till exempel AI och cyberkriminalitet.

/ Mer inflytelserikt EU-regelverk

Mer lagstiftning formas av EU. Lagstiftning och data centraliseras inom unionen. EU:s påverkan sträcker sig också utanför unionens gränser eftersom många företag i andra länder anpassar sig till EU:s regler, och en del lagstiftning inspirerar andra lagstiftare. Påverkan från EU-regelverk på företag och andra jurisdiktioner kallas ibland Brysseffekten.

”EU:s påverkan sträcker sig också utanför unionens gränser eftersom många företag i andra länder anpassar sig till EU:s regler, och en del lagstiftning inspirerar andra lagstiftare.”

Basscenario kompetens och organisation

/ Större medarbetarkrav

Det blir större krav från medarbetare på arbetsituationen och arbetsmiljön; fritid, flexibilitet, utveckling, distansarbete, anpassningar för barn och hundar med mera.

/ Större kunskapsbredd

Revisionsteamerna blir allt bredare i sin kompetens. Det blir större kunskapsbredd drivet av fler uppgifter och större specialisering, inklusive certifieringar eller krav på särskild utbildning. I linje med detta breddas också rekryteringsbasen.

/ Mer internationella team

Det blir större inslag av internationella medarbetare i uppdragen, såväl i de svenska teamerna som via utländska samarbetspartners och via externa kontor.

/ Mer IT-stöd till teamen

Revisionen blir i högre utsträckning baserad på olika datastöd. Teamerna får tillgång till mer data och allt kraftfullare digitala tjänster / AI-medarbetare, Co-pilot och skräddarsydda assistenter.

/ Ökat fokus på ständigt lärande

Det blir ett ökat fokus på ständigt lärande. Fokus har över tid förflyttats till att uppdatera sig på regelverk. I bästa fall blir det en återgång till ständigt lärande på flera områden, inte minst inom de tjänster som erbjuds.

/ Växande kompetensbrist

Ökande kompetensbrist på grund av bland annat demografi med färre människor i arbetsför ålder, inte minst i Europa.

/ Svagare rekryteringsbas

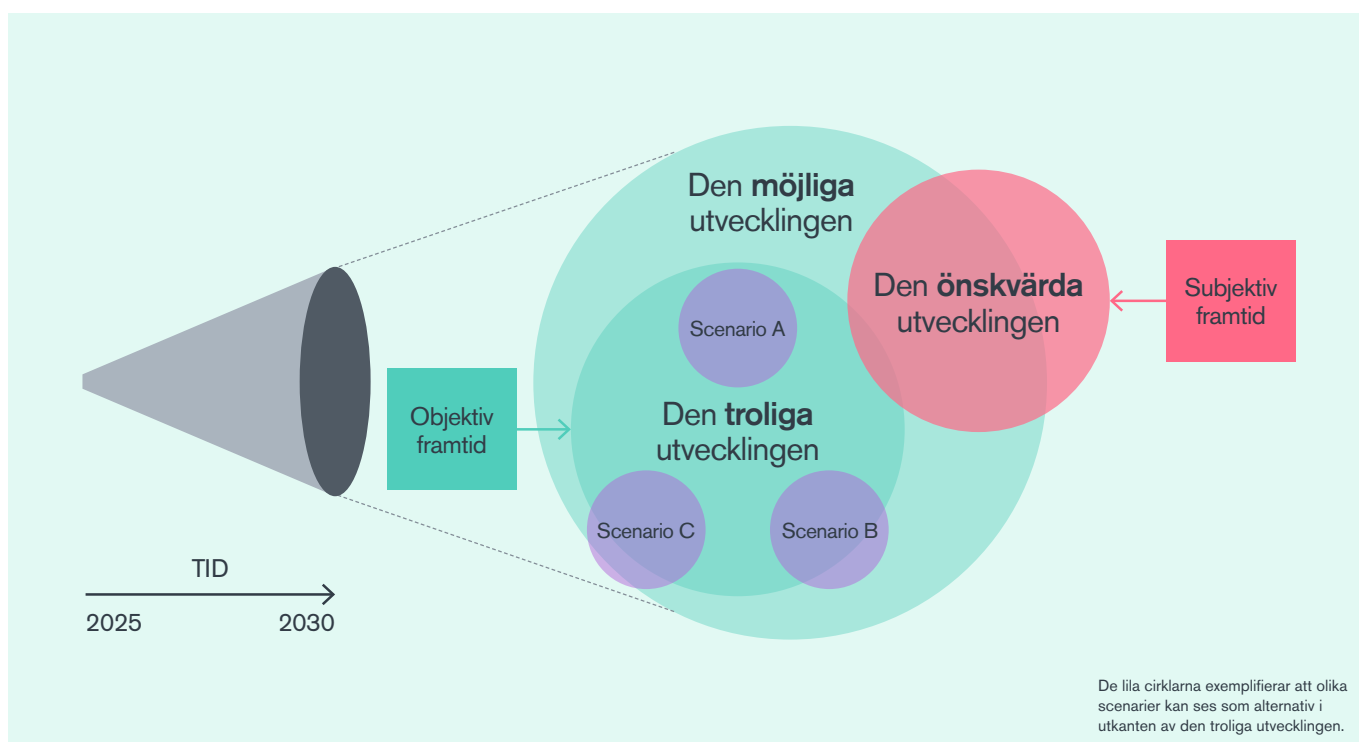
Svagare rekryteringsbas, med fler unga med psykosociala problem och sämre utbildningsnivå, kan innebära att kunskapsnivån och förmågan att tillhöra ett revisionsteam kan bli sämre. Utvecklingen kan också öka behovet av en breddad rekryteringsbas.

”Revisionsteamerna blir allt bredare i sin kompetens. Det blir större kunskapsbredd drivet av fler uppgifter och större specialisering, inklusive certifieringar eller krav på särskild utbildning.”

Fem scenarier 2030 och framåt

SCENARIER SYFTAR TILL att ge en bild av möjliga framtider. De ger en möjlighet att tänka sig in i och förbereda sig på dessa framtider. Bra scenarier är utmanande, men också trovärdiga. De bör därför ha sin utgångspunkt i den troliga utvecklingen. Scenarier kan beskrivas som scener på en teater där basscenario, den troliga utvecklingen, är fonden och scenarierna är de olika scener som kan utspela sig mot fonden.

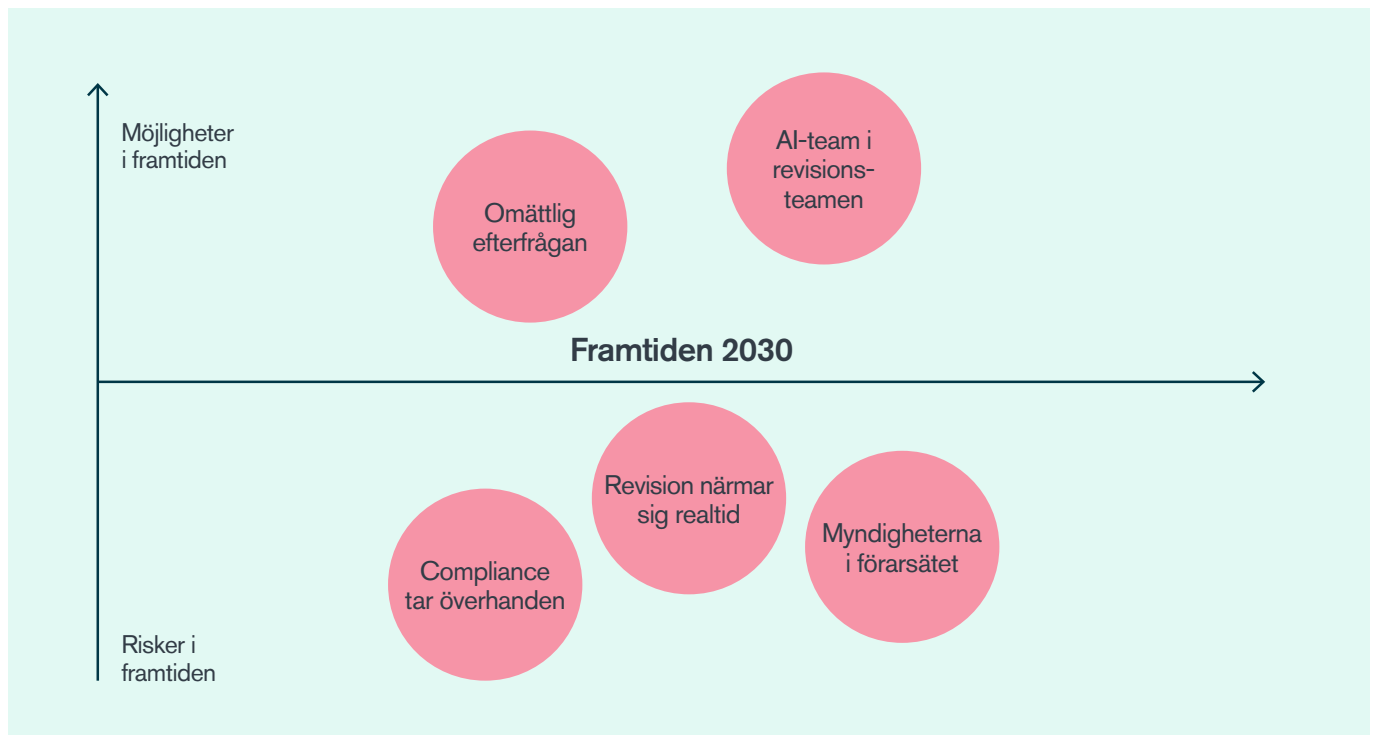
FIGUREN NEDAN ILLUSTRERAR ett exempel på hur scenarier visar på olika riktningar i den troliga utvecklingen.

DE FEM SCENARIERNA som är beskrivna nedan visar på olika riktningar som revisionen kan ta mot 2030 och framåt. Scenarierna är kompletterande och kan delvis inträffa samtidigt. Scenarierna kan uppfattas som mer eller mindre attraktiva men har tagits fram i syfte att ge en bild av vad som kan vara sannolikt, snarare än önskvärt.

- De fem scenarierna är
- / Revision närmar sig realtid 2030
  - / Omättlig efterfrågan 2030
  - / Myndigheterna i förarsätet 2030
  - / Compliance tar överhanden 2030
  - / AI-team i revisions-teamen 2030

FIGUREN NEDAN VISAR hur scenarierna kan erbjuda risker och möjligheter i framtiden. Det är samtidigt endast ett illustrativt exempel. Inom varje scenario kan utvecklingen bli mer eller mindre positiv respektive negativ.

Revision närmar sig realtid 2030

SAMHÄLLET HAR RÖRT sig mer och mer mot automatisering och tillgänglighet. Acceptansen för osäkerhet är låg och fler och fler intressenter och människor vill därför ha löpande kontroll över sin vardag och sin verksamhet. Kontroll förväntas vara det naturliga tillståndet och avvikelser ska snabbt dokumenteras och följas upp.

RAPPORTERINGEN KVARTALSVIS HAR närmat sig omfattningen och kvaliteten på rapporteringen årsvis. Kommunikation om bolagets status är nu återkommande och utspritt under räkenskapsåret. Årsredovisningen kommer som en bekräftelse i efterhand men har fått en nedtonad betydelse.

ARBETET FÖR REVISORN är mer utjämnat över året, särskilt i de större bolagen. Alla kapitaltillskott till bolag, ibland även omläggningar av lån, innebär en avstämning och vidimering av revisorn, större transaktioner som förvärv, avyttringar eller nedskrivningar innebär likaså att bolag, styrelse med flera vill ha en uppdatering av bolagets status. Även större externa händelser, exempelvis geopolitiska, som påverkar företagets förutsättningar i betydande utsträckning blir föremål för uppdaterad bedömning av revisorn.

LÖPANDE KONTROLL HAR blivit en realitet eftersom alltmer data är strukturerad och standardiserad. Kontroller av standardiserad data eller delmängder av dessa för avtal, betalningar, fakturor, kvitton och löner ofinns nu tillgängligt som exportformat för alla mindre och många medelstora och stora företag, i synnerhet deras verksamheter i EU. För de större företagen är API:er, understödda av AI, vanliga för informationsinhämtning och stöd för konvertering, tvättning och avvikelser i data.

Att möta scenariot Revision närmar sig realtid 2030

I detta scenario blir det viktigt att säkerställa ansvarsfördelningen mellan den som upprättar informationsmängder och revisorn som granskar.

UTVECKLINGEN KAN ÖPPNA upp för andra aktörer att granska olika informationsmängder i tätare intervall och bli mer relevanta på bekostnad av revisionen. Start-ups och PE-bolag kan vara viktiga att bevaka.

ÖVERGÅNGEN FRÅN ATT granska årsredovisningen till delårs- och månadsrapporter kan fortsätta med granskning av pressreleaser och andra mer frekventa rapporter, vilket kräver andra processer och former för granskning.

Omättlig efterfrågan 2030

EN ÖKAD OSÄKERHET i samhället i flera dimensioner har drivit upp behovet av alla former av kontroll. Efterfrågan på revision överstiger permanent utbudet. Lagstiftare och olika kontrollinstanser som SEC, PCAOB, EU och IAASB med flera har utvidgat revisionens uppdrag inom hållbarhet (exempelvis CSRD och taxonomi), AI, säkerhet, etik (CSDDD), governance med flera.

ÄVEN INVESTERARE, STYRELSER och ledande befattningshavare på framför allt större företag är angelägna om revision och hög kvalitet på denna. Lagstiftningen hinner inte med att utvecklas i takt med den förändrade affärsmiljön och mindre skandaler uppstår löpande, inte minst kopplat till hållbarhet och AI. Skandalerna är inte nödvändigtvis stora, men toleransen för fusk och fel har blivit lägre i allmänhet.

BOLAG VÄLJER NU på eget initiativ att utvidga revisionen även när regelverken ännu inte kräver det. Fler dotterbolag omfattas och fler tilläggs-tjänster, exempelvis bestyrkanden, är vanligare. De mest krävande regelverken på en marknad används regelmässigt som styrande även på andra marknader.

HÅLLBARHETSFRÅGORNA ÄR TÄTT integrerade med den finansiella rapporteringen och "Corporate reporting" har ersatt tidigare skilda begrepp som hållbarhetsredovisning och finansiell redovisning.

DET STÄLLS HÖGRE krav på revisorerna och revisionsteamerna än tidigare när det gäller förståelse för kunderna – längs hela värdekedjan. Det krävs nu en bredare förståelse av lagar och regelverk samt kundernas branscher och arenor för revisionen. Revisorer som har en mer långsiktig förståelse av en kunds affärsmodell och affärsstrategi är de mest framgångsrika och eftertraktade.

SAMMANTAGET KRÄVS EN bredare kompetens och revisionsuppdragens omfattning ökar. Överefterfrågan gör kompetensförsörjningen till en ständig topprioritet bland byråerna och i branschen. Processerna för kundkännedom och kundacceptans har blivit mer krävande, dels för att de behöver vara det, dels för att efterfrågan är mer än tillräcklig.

Att möta scenariot Omättlig efterfrågan 2030

Det finns en risk att andra tjänsteleverantörer kan ta marknadsandelar om revisorer inte kan tillfredsställa behovet av granskning. I kombination med ny teknik finns det även en risk att nya aktörer etablerar sig. Ett aktuellt exempel är entreprenören och analytikern Jens Nylander, som utvecklat teknik för att kunna analysera inlämnade årsredovisningar.

NYA AKTÖRER OCH nya tjänster innebär också att etablerade standarder och praxis inte finns på plats. Det är sannolikt att tjänster som levereras och bedömningar som görs skiljer sig åt under ett antal år, kanske även för lång tid framöver. Branschen och i synnerhet FAR behöver därför arbeta för att harmonisera och fokusera på etikfrågor och kvalitet i de tjänster som branschen erbjuder.

ATTRAKTIONSKRAFT ÄR SÄRSKILT viktigt i detta scenario inte minst för att attrahera olika typer av medarbetare med andra kompetenser än revision. Branschen behöver fokusera på att identifiera vilka kategorier som behöver anställas.

INTRESSET FRÅN PE-BOLAG kan bli särskilt stort i detta scenario, med stark tillväxt och ett högt värde på varumärke och medarbetare.

I **REVISION AV** större företag sker redan i dag ett visst arbete i andra länder och det kommer att finnas ett större tryck på att omfördela resurser och nyttja tekniska stöd. Det finns fortfarande ofta ett behov av en mänsklig handpåläggning, "human in the loop", och det blir viktigare att hantera den processen.

Myndigheterna i förarsätet 2030

KONTROLLBEHOVET BLAND REGERINGAR och lagstiftare har gjort revisionen ifrågasatt. Kontroll och sårbarhet säkerställs nu allt oftare via statligt ägda system och rapportering av data direkt till myndigheter. För de fall privata system tillåts för betalningar, bokföring, löner et cetera är dessa reglerade, och kräver olika former av licensiering, godkännanden eller tekniskt säkerställda kopplingar för spårbarhet och icke-manipulerbarhet av data.

TRANSAKTIONSBASERAD RAPPORTERING AV fakturainformation och betalningsinformation med mera kompletteras med rapportering av ägarbyten och kapitalförändringar även för icke-noterade bolag. EU:s olika informationsutbyten har fortsatt att utvidgas. Införandet av Pelare 2 för globala minimiskatter, har följts av fler krav på transparens och rapportering för produkter, etik, medarbetarfrågor med mera.

I **DE FALL** uppgifter inte lämnas löpande sker rapportering även på begäran av omfattande rapportering. Skatterevision kan nu ske nära nog helt elektroniskt för mindre företag.

NIVÅN FÖR REVISIONSPLIKTEN har höjts, då värdet för samhället minskat när den statliga kontrollen har blivit tillräcklig.

Att möta scenariot Myndigheterna i förarsätet 2030

Behovet av revision kan minska i mindre företag. Minskad efterfrågan kan därmed påverka byråer av olika storlekar på olika sätt. Det kommer troligen att ta tid att få detta på plats, inte minst i Sverige. Lärdomar från andra länder kommer därför att vara värdefulla.

DET BLIR SANNOLIKT vanligare med olika exportformat av data i detta scenario, vilket skapar möjligheter för revisorer att arbeta mer digitaliserat och automatiserat. FAR kan arbeta för att mer data standardiseras och harmoniseras utan att centraliseras.

Compliance tar överhanden 2030

REGELBÖRDAN HAR TAGIT en form som begränsar revisorns frihet lite i överkant enligt branschen. Succesivt har krav på vad som bedömts och hur det bedömts kompletterats med allt fler krav på dokumentation, arkivering och uppföljning av tidigare bedömningar.

ÄVEN SVÅRBEDÖMDA OMRÅDEN som etik, hållbarhet och brottslighet förväntas dokumenteras och följas upp.

ETT MER OMFATTANDE regelverk med mer kontrollfokus har gjort revisorns arbete än mer komplext. Det blir allt svårare att motivera arvoden, inte minst i de mindre uppdragen där merparten av arbetet ofta handlar om att säkerställa kontrollen av revisorn och revisionen snarare än kundföretaget.

FÖR DE STÖRRE företagen är efterfrågan på intern compliance stor, styrelse och ledning vill inte bli ifrågasatta och naturligtvis inte föremål för en skandal. Även för de större företagen har dock regelbördan blivit ett mer påtagligt problem, inte minst då systemstöd för att kunna uppfylla kraven ofta är omfattande och inte hinner utvecklas i tid till en rimlig kostnad.

FÖR DE MINDRE bolagen är det tydligt att värdet av revisionen motiveras allt mindre av ägarnas intressen eftersom många revisorer inte förmår lägga tid och ta betalt för värdeskapande arbete. Revisionen upplevs mer som ett nödvändigt ont.

TYVÄRR HAR ARBETET även blivit tråkigare och revisorsmedarbetare arbete allt mindre orienterat mot själva kundföretagen och värdeskapandet för dem. Kontrollfokus har fått ta överhanden.

Att möta scenariot Compliance tar överhanden 2030

Regelverken drivs oftast från internationella institutioner, främst EU, men även från standardsättare och branschen. Växande compliancekrav kommer även från byråerna själva, i synnerhet de största byråerna. De större byråerna skulle kunna ändra sin tillämpning av compliance till att bli framåtriktad och lärande och i mindre utsträckning dömande.

I SVERIGE HAR regeringen tillsatt ett implementeringsråd för att lyfta företagsperspektiv och arbeta med påverkan på lagstiftningsprocessen, främst inom EU. Det är angeläget att FAR och branschen bidrar i liknande riktning och säkerställer att nya regelverk gynnar företag och samhälle. En del regelverk visar sig i efterhand vara fördelaktiga. Allt oftare är emellertid konsekvensbeskrivningarna av nya regelverk tveksamma och mer diffusa argument, som när "public interest" anges som nytta. Centralisering av stora och integritetskänsliga datamängder hos EU och andra organisationer kan också handla om ett intresse av ökad makt i största allmänhet.

I ETT SCENARIO där regelbördan växer i snabb takt finns det också risk att det till slut blir omöjligt att följa regelverk, i synnerhet för internationell verksamhet som verkar i flera olika jurisdiktioner och omfattas

av ännu fler regelverk. Det är angeläget att försöka identifiera vad som kan utvecklas positivt med stöd av regelverk och hur dessa kan harmoniseras för att bibehålla ett konkurrenskraftigt näringsliv. FAR kan påverka hur regler utvecklas, LCE är ett exempel på det. Internationellt arbete med bevakning och påverkan blir viktigare i detta scenario.

För branschens attraktionskraft är det viktigt att beakta hur mycket tid administrativa arbetsuppgifter tar för revisorn och revisorsassistenter. Det kan ge mindre tid och sämre förutsättningar för de viktiga bedömningarna. Medarbetarperspektivet får inte glömmas bort.

AI-team i revisionsteam

SÅVÄL INDIVIDER SOM organisationer har interaktiva AI som är skräddarsydda och anpassar sig över tid efter sina användare. Dessa vet mer om oss än vi hade kunnat drömma om, och kanske frukta, för tio år sedan. För alla kunskapsarbetare finns givetvis en rad intelligenta ord, bild- och kodningshjälpredor.

EGNA OCH GEMENSAMMA pooler av assistenter utvecklas löpande. En intelligent assistent, hanterar kundinteraktioner och lägger förslag på aktiviteter för revisionsmoment för revisorn. Tidsplaneringen är effektiv och anpassar sig allt eftersom till revisorns arbetsmönster och prioriteringar. En rik flora av digitala assistenter har utvecklats för människor och arbetslivet i stort. Ingen pratar appar, alla pratar assistenter.

AI HAR BLIVIT den stora förändringskraften i branschen de senaste tio åren. Revisionsbyråerna har fullt integrerade AI-team som utgör ryggraden i företagets arbete. Dessa team består av specialiserade moduler och programfunktioner som effektivt bearbetar och tolkar data. Onboarding-processen för nyanställda är nu helt automatiserad och digitaliserad.

INFORMATIONSHÄMTNING SKER HUVUDSAKLIGEN automatiskt. AI-systemet är programmerat att extrahera och analysera data från olika källor, vilket sparar tid och minskar risken för fel. Även tvättning och konvertering av data stöds av AI där standardisering saknas. Revisorn har snabb och enkel tillgång till all nödvändig information för att genomföra revisionen. När en revisor registreras för ett kundföretag öppnas exempelvis automatiskt tillgång till relevant myndighetsinformation och bankdata.

REVISIONSPLANERINGEN GÅR SNABBT, och utvecklade AI-moduler för revisionsplanering ger förslag på riskanalys och granskningsåtgärder.

UTMANINGEN FÖR REVISORERNA är i dag att hänga med i utvecklingen både för den egna verksamheten och för kunderna samt i samhället i stort. När förändringstakten är hög blir det lockande för företag och medarbetare att ta snabba genvägar till framgång. Regelefterlevnad och affärsrisker, till exempel kring datahantering, växer i snabb takt och bolagen behöver hjälp med hanteringen. Kundföretagens användning av AI behöver säkerställas, en uppgift som blir viktigare för revisionen.

Att möta scenariot AI-team i revisionsteamet

Det blir viktigt att analysera hur människors omdöme ska finnas med i beslutsprocessen, "human in the loop".

DET FINNS EN risk att unga medarbetare inte lär sig grunderna i tillräcklig utsträckning. Kunskap om företagets processer, rutiner och människors olika karaktär, behov och beteenden kräver ofta erfarenhet. Den erfarenheten kan bli svårare att bygga upp när kontakten med kundföretaget i allt större utsträckning bygger på andrahandsinformation och bedömningar från automatiserade system.

OMVÄNT FINNS OCKSÅ en möjlighet att unga medarbetare blir särskilt värdefulla eftersom dessa kan skaffa sig kunskap om ny teknik och nya processer snabbare. De som är bäst på att använda AI och olika assistenter kan bli väldigt värdefulla och effektiva för organisationen.

UTBILDNINGEN FÖR REVISORER kommer att behöva ändras på flera sätt som är svåra att förutse. Det kommer att behövas och skapas nya möjligheter till simulering som en del i lärandet.

FAR HAR ETT viktigt uppdrag i att skapa förutsättningar för att kunna använda AI både ur ett legalt och ett metodperspektiv. Går utvecklingen snabbt i riktning mot detta scenario kommer lagstiftningen inte att hinna med och branschen kommer att behöva utveckla egna temporära riktlinjer parallellt i högre takt. FAR ska inte utveckla egna AI-verktyg, men kan stötta och samordna hur AI bör och inte bör utvecklas och användas i branschen.

Nästa steg

RESULTATET AV STUDIEN visar att mycket ser ut att hända på många plan. Kanske är det samhällsutvecklingen som kommer att överraska oss mest. Förändringstakten är mycket hög i stora frågor som hållbarhet, geopolitik och digitalisering, i synnerhet AI.

DET ÄR DÄRFÖR viktigt för branschen att orientera sig både i det lilla och i det stora. Vi rycks lätt med i de aktuella frågorna och kan missa den övergripande bilden. Vart är världen och branschen på väg?

FÖR FAR OCH branschen är det också viktigt att fundera på nästa steg – inte minst hur framtiden kan gå mer i en önskvärd riktning. Vi värnar den svenska modellen och det behövs, inte minst när EU-lagstiftningen blir mer omfattande och detaljerad.

ALL LAGSTIFTNING ÄR samtidigt inte till nackdel för demokrati och marknad, vi behöver visa vad som är lämpligt och inte. Framför allt behöver vi fortsätta med det som AI-kommissionens ordförande Carl-Henrik Svanberg uttryckte som "Jag tror mycket på det goda samtals teorem".

VI BEHÖVER FORTSÄTTA att vara bra på samtalet med våra kunder, med regulatorer och andra samhällsaktörer och i branschen. Sammantaget har vi som bransch den kanske främsta kompetensen och de bästa resurserna att staka ut riktlinjerna för framtidens företagande, governance och hållbarhet. Om vi samlar oss och använder den kompetensen kan vi i högre utsträckning sätta tonen för utvecklingen och bidra till visioner för framtiden. Det finns en orsak till att "tillsammans" är ett av de vanligaste orden i kommunikation i dag – det behövs.

Att vara agendasättare kommer också att vara ett bra sätt att skapa attraktivitet för branschen, locka fler nya och behålla etablerade medarbetare.

DENNA RAPPORTS STRUKTUR och innehåll är tänkt att stimulera till samtal och aktiviteter. En del aktiviteter behöver FAR ansvara för medan byråer och medlemmar ansvarar för andra.

Bilaga 1 Metod

FAR:S STRATEGIGRUPP REVISION har tillsatt en grupp som har djup kunskap om digitalisering för att säkerställa att digitaliseringsperspektivet bygger på genuin förståelse.

DIGITALISERINGSGRUPPEN OCH YTTERLIGARE nyckelkompetenser inom exempelvis hållbarhet har genomfört ett antal workshoppar för att ta fram sannolika framtidsscenarier. Ett drygt tjugotal intervjuer har också genomförts med FAR:s styrelse, kunder och med andra intressenter. Viss research har också genomförts som underlag. Arbetet har genomförts under perioden september 2023 till februari 2025.

Intervjuer

- / Anna Johnsson, vd Grant Thornton
- / Anneli Pihl, partner Deloitte
- / Annika Lundius, ordförande Föreningen för god sed på värdepappersmarknaden
- / Bugge Holm Hansen, AI & innovation Copenhagen institute for the Future
- / Carl Henrik Svanberg, ordförande Volvo och ordförande regeringens AI-kommission
- / Dan Beitner, partner KPMG
- / Didrik Roos, vd Deloitte
- / Eric Elzvik, ordförande revisionsutskott, Volvo, Ericsson
- / Erik Emilsson, partner Revideco
- / Glory Francke, Head of privacy GitHub
- / Gun Nilsson, styrelseledamot, bland annat Hexagon
- / Hans Warén, ordförande FAR
- / Håkan Broman, vd Styrelseakademien
- / Karin Apelman, vd och generalsekreterare FAR
- / Karin Westerlund, vd Mazar
- / Louise Lindh, vd Lundbergföretagen
- / Malin Nilsson, vd BDO
- / Marianne Nilsson, governance Robur
- / Micael Engström, partner EY
- / Niclas Bohman, partner Aspia
- / Olivier Rochford, The Cyber Futurists
- / Per Johansson, myndighetschef Revisorsinspektionen
- / Richard Andersson, partner EY
- / Tina Zetterlund, partner KPMG

Ansvariga hos FAR

- / Strategigrupp Revision
- / Digitaliseringsgruppen inom strategigrupp Revision

Författare och projektledare Kairos Future

- / Magnus Kempe
- / Olivier Rostang

Bilaga 2

Frågeställningar och hypoteser

I **DETTA AVSNITT** finns ett antal frågeställningar och hypoteser som varit en del i framtagandet av scenarierna. De är tänkta att vara underlag för FAR, byråerna och medlemmar och stimulera till en fortsatt aktiv diskussion om framtiden för branschen och hur den kan mötas på bästa sätt.

Frågorna är indelade i områden

- / Värdeskapande/erbjudanden
- / Data
- / Individ
- / Organisation
- / Bransch/konkurrenser
- / Kunder/marknad/efterfrågan
- / Regelverk
- / Samhälle/intressenter

Värdeskapande/erbjudanden

- / Hur ska ökad efterfrågan hanteras?
- / Arbetsfördelning under året, när börjar och slutar revisionen?
- / Vad blir årsredovisningens funktion i framtiden, vad blir effekterna om den försvinner eller minskar påtagligt i betydelse?
- / Är revision en commodity?
- / Behövs real-time assurance eller blir det överbelastning med information?
- / Vad kommer en revision att vara?
- / Hur bedöma värde och rimlighet i AI-genererade underlag och revision?
- / Vilket syfte har revision i framtiden?
- / Revisorns ansvar, ansvarsfördelning?
- / Vad är föremål för revision?
- / Kan allt revideras?
- / Finns det en "mean reversion" att revision kan växa snabbare eller långsammare periodvis men över tid närmar sig medelvärdet i tillväxt, det vill säga i takt med BNP?

- / Hur säkerställs och ökas värde beyond compliance?
- / Vad är framtidens värdeskapande revision? Rätt saker av rätt anledning, med hjälp av rätt teknik i rätt tid?

Data

- / Vad behöver vi ändra i dag för att möjliggöra datatillgång?
- / Kommer data att vara en strategisk fördel eller kommer stora generella tjänster finnas utvecklade som kan kompensera för mindre datatillgång?
- / Vem äger data?
- / Hur får revisorer åtkomst till data?
- / Under vilka förutsättningar får byråer använda generativ AI?
- / Vad är en bra informationsstruktur för utbyte av data?
- / Kommer inhämtning och sammanställning av data att vara ett problem eller kan det lösas av AI som programmeras att lösa uppgiften, eller programmerar sig själv att göra det?
- / Data går att köpa allt oftare, kommer det finnas benchmarks på allt och alla?
- / Kvalitet på data, är det ett problem även i framtiden?
- / Vilken annan data förutom kunddata används och kommer användas?

Individ

- / Vilken kompetens kommer att behövas?
- / Vilka specialister kommer finnas?
- / Hur kan branschen attrahera attraktiv kompetens på lång och kort sikt?
- / Vilken utbildning?
- / Hur ska en bra utbildningsprocess se ut och utvecklas?
- / Hur kommer arbetsdagen se ut?
- / Vad jobbar jag med som medarbetare?
- / Hur kommer man in i branschen?
- / Kommer det finnas olika revisorer för ISA och ISA för LCE?

Organisation

- / Vilka partnerroller kommer finnas, salary partner, equity partner, externa investerare?
- / Vad händer när AI slår ojämnt i organisationen?
- / Hur får och hanterar vi större variation i bakgrund bland dem som jobbar?
- / Hur utvecklar vi förändringsförmåga?
- / Hur många kvalificerade revisorer behövs?
- / Behövs fler eller färre påskrivande?
- / Vad är framtiden för centralisering, decentralisering, outsourcing?
- / Vilka samarbetsformer mellan medarbetare blir vinnande?
- / Hur kommer rollen för nischad kompetens hos människor, boutique se ut?
- / Hur hanterar vi konflikt internt när byråer behöver rotera från uppdrag och det drabbar flera delar av organisationen med förlorade uppdrag exempelvis?

Bransch och konkurrens

- / Hur kommer branschen se ut; bolag, stora, små, nätverk?
- / Konkurrens, vilken blir viktigast att bevaka och bemöta?
- / Hur säkerställs att Big4 inte blir färre?
- / Integreras branschen med andra branscher?

- / Hur interagerar branschen bäst med andra branscher?
- / Blir det marknadskoncentration som en följd av regelkrav och teknikutveckling?
- / Vad gör Big Tech, AI-bolagen?
- / Vad händer när AI bedömer bolag för investerare, banker med flera?
- / Myndigheter, vad konkurrerar de om i relation till branschen?
- / Hur kommer PE-bolag och externa investerare agera?

Kunder/marknad/efterfrågan

- / Kommer kunderna kräva att vi kan säga att 99 procent av transaktionerna stämmer?
- / Hur kommer kundernas ekonomifunktion att se ut och hur påverkar det revisionen?
- / Vad kommer kunderna att förvänta sig generellt, vad förväntar sig de bästa kunderna?
- / Blir den en AI-revisor som möter en AI-kund?
- / Marknaden förväntar sig bredare assurance, process, upplägg, sanktioner, kompetens, penningtvätt, kommer det fortsätta breddas?
- / Vilka krav på revision av små företag kommer att etableras?

Regelverk

- / Hur (snabbt) förändras regelverk i takt med förändringar i teknik med mera?
- / Hur förändras praxis när regelverk och ny teknik ökar i snabb takt?
- / Hur behöver lagstiftning ändras, till exempel revisorns roll, dokumentation?
- / Vilka regelverk står i vägen för framtidens revision?
- / Vilka regelverk är på gång från EU med flera?
- / I vilka länder kommer byrån skriva under, likt USA?
- / Regelverk kring data, cybersäkerhet, spårbarhet, privacy, vad blir deras roll?
- / Vilka regelverk kommer finnas, globala eller nationella, EU-regelverk?

Samhälle/Intressenter

- / Hur kommer ökad kontroll att hanteras av de som får möjlighet till mer kontroll?
- / Hur kan ansvarsfrågan hanteras – revisionsplikt, men en del kunder vill ingen ha?
- / Vad vill samhället att branschen ska erbjuda, efterfrågan på bestyrkande tjänster med mera?
- / Geopolitisk påverkan, vad blir den?
- / Olika former av brottslighet, exempelvis penningtvätt, vilka behov av motmedel finns och vilka kommer införas?
- / Vad kan revisorer intyga, bankerna ber revisorerna om intyg på att bolaget kommer tjäna pengar om fem år?
- / Skatteverket automatisk registrering för access till skattekontot, när kommer det?

Hypoteser

Ett urval av hypoteser som arbetats fram för fortsatt dialog.

Samhällsnyttan av revision divergerar till förmån för större företag

Ett flertal regelverk tar sin utgångspunkt i omfattande krav som är rimliga att ställa på stora företag. ISA, byrånätverkens egna krav, PCAOB med flera ställer krav på revision som är höga.

ANVÄNDNINGAR AV XBRL var först begränsad till större företag, men med CSRD omfattas väldigt många företag av krav på XBRL.

PELARE 2-LAGSTIFTNINGEN FÖR bolagsskatt utgår från IFRS och driver därigenom på införandet av ett mer krävande regelverk hos företagen.

DET FRAMSTÅR SOM att regelverken blir mer krävande även för mindre företag och byråer i en takt som inte kompenseras av ökad nytta för samhället eller ägare.

INFÖRANDET AV REGELVERK för att minska bördan för mindre företag, exempelvis LCE, finns. Men förenklade regelverk kommer sannolikt inte att hinnas tas fram i samma takt som nya regelverk införs.

DET FRAMSTÅR SOM att utmaningarna för mindre revisionsbyråer liknar utvecklingen för exempelvis banker och mindre kommuner, det vill säga att regelbördan försvårar för mindre aktörer att vara konkurrenskraftiga. Mindre banker överlever bara om de har lägre avkastningskrav. Mindre kommuner behöver högre kommunalskatt, trots mindre service till medborgarna. Bland banker har regelbördan blivit en drivkraft bakom att begränsa internationell verksamhet till färre länder. Hur kan mindre byråer möta utmaningarna?

ÄVEN AI KOMMER åtminstone initialt att gynna de större byråerna som har resurser att utveckla egna implementationer av Chat GPT, andra LLM (Large Language Model) och olika former av generativ AI.

Samhällsintresset för revision ökar på gott och ont

I takt med att kontroll uppvärderas ökar intresset för revision i samhället. Hållbarhet är ett tydligt exempel där samhället vill få stöd av revisionen för att uppnå sitt mål om ett mer hållbart samhälle. Den svenska regeringens uppmaning om stöd till brottsbekämpning är ett annat exempel.

INTERNATIONELLT ÖKAR OCKSÅ intresset för att säkerställa revisionen. Kontrollen över IAASB har nu flyttats till Monitoring Group som består av en imponerande samling aktörer som EU-kommissionen, Världsbanken, Financial Stability Board, Baselkommittén med flera. Det är en tydlig indikation på att revision blivit mer angelägen i världen. Den blir viktigare, men den överläts samtidigt inte heller helt till självreglering.

ETT ÖKAT INTRESSE ser också ut att leda till att det blir fler anmärkningar på revisorer. Viljan att minska risker, felaktigheter och oegentligheter driver på en ökad kontroll från myndigheter som RI och dess motsvarighet, men även från byrånätverk med flera.

Externa investerarens intresse ökar

PE-bolag rör sig ibland lite i flock. Med anledning av en extern investerare i Grant Thornton USA har frågan om externa investerare blivit högaktuell hos såväl PE-bolag som revisionsbyråer.

GENERELLT ÄR "PROFESSIONAL SERVICES" ett växande segment på marknaden och det gäller även revisionsbranschen. Det är naturligt att investerare är intresserade av tillväxtområden. De stora revisionsbyråerna är några av världens största privatägda företag, vilket också skapar intresse från investerare. Det finns dessutom framgångsrika exempel på branscher som tidigare var partnerägda men som nu är börsnoterade eller ägda av riskkapital, exempelvis investmentbanker.

BRANSCHENS FÖRHÅLLANDEVIS STABILA intäkter och att det är en reglerad bransch attraherar riskkapital.

BRANSCHEN, INTE MINST DEN delen av branschen som utgörs av revision, befinner sig också i en situation där växande efterfrågan är större än vad som varit vanligt historiskt, exempelvis med hållbarhetsredovisning och -revision.

KOMPETENSFÖRSÖRJNING ÄR ETT stort och växande problem, inte minst i USA, som räknar med stora problem med pensionsavgångar. Varumärke, kunder och inte minst kompetens i form av medarbetare är attraktivt att köpa i en situation där efterfrågan är större än utbudet. En utmaning blir samtidigt att behålla värdet på verksamheten om många slutar.

EN ANNAN RISK för investerare är att det kan vara färre alternativa möjligheter att sälja sitt innehav. En börsnotering kommer att begränsas av de regelverk som finns för ägande av revisionsbyråer.

DET ÄR SANNOLIKT att intresset från investerare består över tid och det kan innebära stora förändringar på sikt. Utvecklingen möter samtidigt på motstånd från regulatorer och kan innebära ännu större krav på insyn och kontroll av branschen, vilket kan skapa nya utmaningar.

Mer revision men fler begränsningar

Inom ramen för hållbarhetsrevision utvidgas också den finansiella revisionen till att få en karaktär av revision av governance, mer lik förvaltningsrevisionen och fler bedömningar. Det framstår som en möjlighet för Sverige att lättare behålla förvaltningsrevisionen när den internationella utvecklingen tar denna riktning. I bästa fall kan det till och med bli en kompetens att lyfta fram.

TENDENSEN ÄR MED andra ord att revisionen omfattar fler och fler områden och efterfrågas alltmer av samhället och kunderna – i synnerhet när det gäller större företag och samhällskritiska verksamheter.

EN DEL STÖRRE företag väljer nu att frivilligt begära revision av fler verksamheter, exempelvis dotterbolag, eller begära kontroller under året.

SAMTIDIGT VILL SAMHÄLLET begränsa revisorns och revisionsbyråns möjlighet att utföra andra uppgifter exempelvis inom skatt, rådgivning och redovisning.

STÖRRE BYRÅER HAR goda förutsättningar att utvecklas i takt med digitaliseringen och AI:s framväxt

STORA BYRÅER HAR redan utvecklat avancerade tjänster för att göra totalurval och ladda ner stora datamängder. I takt med att de stora byråerna får bättre verktyg för att ladda ner och konvertera data ur olika system hos kunderna kommer deras förmåga att utföra allt bättre revision till lägre kostnad succesivt förbättras.

I TILLÄGG INFÖRS nu byråanpassade tjänster baserade på Chat GPT och liknande, vilka kommer att utgöra ett än bättre stöd för arbetet. I dagsläget får byråer inte utnyttja externa molnbaserade AI-tjänster som innebär att kundinformation kan spridas.

UNDERLAG TILL HUR beslut fattas som stöds av AI kommer att behöva utvecklas, men sannolikt klarar branschen av det.

DET FINNS ETT gemensamt intresse att bevaka detta noggrant eftersom många förväntar sig att regelverken för hållbarhet och AI kommer att ha barnsjukdomar och föra med sig stora skandaler för revisionsbyråer. Det är samtidigt sannolikt att skandaler kring hur kundföretag använder AI kan driva fram ökade krav på revision.

AI-tjänst för små byråer

Det finns en möjlighet att en generell, öppet tillgänglig eller lågt prissatt AI-tjänst blir tillgänglig och gör de små byråerna mer konkurrenskraftiga. Det kan ske redan inom tre år men det kan också ta tio år. Eftersom Meta och Deep Seek lanserat open source-modeller ser det 2025 ut som om den utvecklingen går snabbare än vad som tidigare bedömdes vara sannolikt. Eventuellt kan det bli möjligt att som revisor effektivt vara sin egen, lite som för redovisningskonsulterna i dag där etableringskostnaden är väldigt låg.

DET KAN OCKSÅ innebära att AI-tjänsterna kanske om sju år eller senare kan konkurrera med revisorerna. Förmodligen blir det regelverken snarare än tekniken som kommer motverka den utvecklingen.

MEST SANNOLIKT ÄR kanske att fler uppgifter och tjänster tillkommer och att revisorns uppdrag blir mycket bredare, men effektivare.

Mindre byråer behöver ett nytt SIE

I takt med att fler och fler regelverk införs som tar sin utgångspunkt i krävande standarder och stora företags förutsättningar blir regelverksbördan för mindre företag och mindre byråer mer krävande för ägarna, och i flera fall även för samhället, än nyttan av de nya regelverken.

FÖR ATT HANTERA utvecklingen är det troligtvis nödvändigt för företagen att digitalisera och standardisera indata i högre utsträckning än tidigare. Ett steg i den riktningen är regeländringen som sedan den 1 juli 2024 tillåter överföring av fysiska kvitton och fakturor till digitala kopior för arkivering.

EN ÄN STÖRRE förändring uppstår sannolikt när faktureringen blir standardiserad baserad på e-fakturor. Den 5 november 2024 beslutade EU:s finansministrar, Ekofinrådet, att införa ViDA (Vat in the Digital Age).

EU:S REGLEVERK ViDA, Vat in the Digital Age, innebär att från 2030 blir det krav på obligatorisk e-fakturering för alla gränsöverskridande fakturor och fakturastandarden blir enligt dataformatet EN16931. Alla stora länder inom EU har dessutom aviserat införanden av obligatorisk e-fakturering tidigare än 2030, vilket nu är tillåtet utan undantag från gällande momsdirektiv. År 2030 är det sannolikt över 80 procent av all fakturering i EU som är föremål för obligatorium.

ETT INFÖRANDE AV Peppol som e-faktureringsstandard även för B2B skulle driva på utvecklingen och möjliggöra automatisering av flera processer som order, leveransgodkännande, lager, betalningar et cetera. I en rapport om förslag på förenklingar från Regnskap Norge från 2023 anges besparingar för företagen på 5,4 + 9,5 miljarder norska kronor i Norge per år genom införandet av obligatorisk e-fakturering. Det skulle även underlätta revisorernas arbete och med automatisering bättre hantera regelbördan.

Är det en försämrad rekryteringsbas som väntar?

Revisorsinspektionen har en tydlig inriktning att svårighetsgraden på revisorsprovet ska vara konstant över tid. Det kan samtidigt vara svårt att se hur detta skulle vara möjligt eftersom regelverken blivit betydligt mer omfattande över tid. En ökad specialisering för att hantera regelverkens omfattning och förändrade arbetsuppgifter gör revisorsprovet mindre ändamålsenligt.

ÅLDERSSTRUKTUREN FÖR REVISORER i Sverige är förhållandevis jämn, det har skett en föryngring över tid. I USA, som dominerar stort när det gäller intäkter för revision globalt, är det däremot en stor övervikt av revisorer nära pensionsåldern och problemen uppfattas som mycket stora. Rekryteringen globalt kommer att bli utmanande. Till exempel har tidigare rekryteringsländer som Sydafrika signalerat att de vill behålla kompetensen inom landet.

SETT TILL SAMHÄLLET i stort är demografin i världen och inte minst i Europa en utmaning. Försörjningskvoten försämras när färre i arbetsför ålder ska försörja fler.

Attraktiviteten för revision

SAMHÄLLSUTVECKLINGEN GER skäl att tro att revision som yrke framstår som rimligt attraktivt, kanske en svagt ökande attraktivitet det kommande decenniet. Trygghet och kontroll är efterfrågat. Bredden av revisionsuppdraget ser ut att öka. Själva yrkestiteln kan däremot framstå som lite otydlig och gammaldags på ett mindre attraktivt sätt. Behöver det förändras, förtydligas?

I ETT LÅNGSIKTIGT perspektiv har revision blivit mindre attraktivt, främst för att en rad andra välbetalda och statusfyllda yrken tillkommit. Branschen har varit bra på att attrahera exempelvis konsulter inom skatt, management och finans – men själva revisorns attraktivitet har sjunkit, relativt sett.

Egenskaper hos framtida revisorer

MYCKET TALAR FÖR att det behövs större bredd i revisionsteamet. Det kommer att bli svårt för en enskild revisor att ha alla kompetenser som krävs. En möjlighet är att revisorn kan behöva förlita sig mer på andras kunskap, inklusive AI och annan teknik. Sannolikt påverkar det organisationen och revisionsteamets dynamik. Den påskrivande revisorn ska ta ansvar, men beroendet av andra personers kompetens och digitala lösningar, exempelvis AI, blir större.

REVISION BESKRIVS SOM ett lärlingsyrke. På lång sikt kan IT-stöd kanske stå för en stor del av lärandet. På kort sikt finns det fortsatt en risk att kontakten med erfarna personer och kunder minskar, eftersom distansarbete kan göra att formerna för personlig interaktion blir sämre innan nya samarbetsformer utvecklats.

Besöksadress: **Fleminggatan 7**
Postadress: **Box 6417, 113 82 Stockholm**
Telefon: **08-506 112 00**
E-post: **kontakta@far.se**

